

انجمن مدیران صنایع و چالش های پیش رو

در گزارشات بهره‌وری میخوانیم: افزایش سرمایه‌گذاری، بهبود بهره‌وری سرمایه، بهبود بهره‌وری نیروی انسانی و مدیریت، به بهبود بهره‌وری کل و در نهایت به افزایش اشتغال و تولید ناخالص ملی و ارتقاء سطح و کیفیت زندگی مردم منتهی می‌شود، مفهوم توسعه اقتصادی تحقق می‌یابد که ضرورت تفکیک ناپذیر توسعه سیاسی است. بهره‌وری کل عوامل تولید در ایران طی سالهای ۱۳۷۶-۱۳۶۵ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۵ از رشد ۴٪ سالانه برخوردار بوده است ولی در مقابل کشورهای عضو سازمان بهره‌وری آسیایی که ایران نیز از آن گروه می‌باشد، در دوره مشابه از رشد بهره‌وری دو برابر ایران برخوردار بوده‌اند. در همین دوره افزایش نیروی کار در ایران ۱/۲٪ در مقایسه با ۶٪ مربوط به کشورهای آسیایی بوده است.

طی سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۷ بهره‌وری سرمایه در ایران از ۱/۶٪ به ۰/۶۴٪ سقوط نموده است و نیز ارزش تولید ناخالص داخلی $\frac{GDP}{I}$ در طی سالهای ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۶ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۱ از ۲٪ به ۰/۶٪ سقوط کرده است و متأسفانه سایر شاخص‌های بهره‌وری نیز دارای وضع نامطلوب می‌باشد.

بعبارت ساده‌تر رشد بهره‌وری که نتیجه انجام کار درست به روش درست است. از دید ILO (دفتر بین‌المللی کار) سبب می‌شود که، هر کس بیشتر از آنچه مصرف می‌کند تولید کند و لذا بهبود بهره‌وری میتواند در ردیف بهترین سرفصل‌های برنامه‌های ملی توسعه محسوب شود.

شایان ذکر است که ۵۷/۴٪ تولید ناخالص جهانی و ۷۷/۶٪ صادرات کالاها و خدمات جهان به دست دنیای صنعتی و توسعه یافته با داشتن جمعیتی معادل ۱۵/۵٪ جمعیت جهان صورت می‌پذیرد.

تولید، بنیان و اساس حیات اقتصادی هر جامعه را تشکیل می‌دهد، لذا ضرورت دارد در همین جا به بخشی از دیدگاه تولید گرایان که ما صنعتگران کشور نیز بدان وقوف و اعتقاد داریم اشاره شود:

تولید بطور اجتناب ناپذیری - تمام مولفه‌های «ارزشی - اجتماعی - سیاسی - فرهنگی» هر ملتی را تحت تأثیر قرار میدهد. اگر در جامعه‌ای تولید دچار کمبود و نقصان شود، مفاسد اجتماعی روبه‌رشد می‌گذارد. آثار مخرب افزایش نرخ بیکاری در جامعه با گسترش اعتیاد، دزدی و جنایت، فحشا ناشی از فقر مادی، طلاق‌های ناشی از فشارهای مالی، احتکار، راحت‌طلبی گروه‌های مافیایی دخیل در نظام توزیع کالائی، انحصار طلبی‌های اقتصادی، باندهای حاکم بر بازار مبادلات، گسترش عصبیت‌ها بر رفتار اجتماعی، خشونت‌گرایی، نظم‌گریزی، قانون‌گریزی، هتک حرمت‌ها، فساد مالی دستگاه اجرائی، شیوع افسردگی مزمن بخصوص در قشر جوان، افزایش آمار خودکشی، گسترش بی‌تفاوتی در قبال مسائل سیاسی، ناآرامیهای اجتماعی از جمله پیامدهای نقصان تولید بشمار می‌آید. متأسفانه در دهه اخیر برنامه‌های دولت در جهت تولیدی کردن آنچنان موفق نبوده است چرا که کشور فاقد بخش خصوصی پرتوان و نظام یافته و آگاه به رسالت‌های خود بوده است.

اکنون ناظر این حقیقت هستیم که صرف ارائه استراتژی‌ها توسط دولت نمیتواند کارساز باشد چرا که تجربه و توان پیاده نمودن استراتژی‌ها و تبدیل آن به اهداف اجرائی و اتخاذ روش‌های کاربردی در محدوده توانمندی‌های بخش خصوصی است.

پی‌آمد حضور دولت بزرگ و بخش خصوصی کوچک و ناتوان، تسهیم تولیدات صنعتی لاقدر در بخش صنعت به نسبت ۸۰-۲۰ بنفع دولت میباشد و آثار مترتبه بر چنین ترکیبی نابسامانی‌های اقتصادی است که فهرست وار به برخی از آن اشاره شد.

هرگاه نسبت اشاره شده بخواهد به نفع بخش خصوصی اصلاح گردد و اقتصاد از رکود و بحران و سرنوشت محتوم تلخی که در پیش دارد رهائی یابد ضرورت دارد، بخش خصوصی بگونه‌ای هدفمند با دیدی فداکارانه و دورنگر سازماندهی گردد و راهبری و توانمندسازی خود را، خود بعهده گیرد و اعضاء و ارگانهایی که لازمه رشد و حیات است مجهز گردد و دولت از اعمال تصدی‌رها گردد تا وظیفه اساسی خود را که حکومت در چهارچوب قانون و وظایف محوله است انجام دهد.

جا دارد که در این مقطع از کلام، به فهرست سخنان رئیس جمهور محبوب کشور بمناسبت مراسم روز صنعت ایراد شده بتاريخ ۱۳۷۹/۴/۸ اشاره گردد.

صنعت اساس توسعه است، حتی در کشاورزی و خدمات

- صنعت پایه و مایه قوام جامعه بشری امروز است.
- بدون صنعت زندگی محکوم به فنا است.
- ما نیاز به فرهنگی داریم که در آن سرمایه گذاری و تولید، کاری مقدس باشد.
- سرمایه گذاران باید تشویق شوند و حیثیت اجتماعی آنها باید در جامعه تامین شود.
- میزان الحرازه جذب منابع خارجی، منابع داخلی است.
- باید زمینه را برای جذب و تامین امنیت سرمایه گذاران ایران مقیم خارج از کشور فراهم کنیم.
- صنعت همزاد آدمی است و خداوند در فطرت او آفرینندگی، خلاقیت و زیبا شناسی قرار داده است.

تردید نیست که بخش صنعت ایران بعلل گوناگون تاریخی و ساختاری، نیازمند توجه جدی و برنامه ریزی های اساسی است. ضرورت این توجه نه تنها برخواسته از الزامات بخش صنعت در چارچوب نیازهای اقتصادی - اجتماعی جامعه متحول و پویا و جمعیت جوان و دانش آموخته کشور ما است، بلکه نشأت گرفته از پدیده فنی - اقتصادی جدیدی است که در دو دهه اخیر، جهان اقتصاد و صنعت را با پیامدهای شگفت خود متحول ساخته است.

انجام مأموریت بخش صنعت ایران و تحقق رسالتی که زمان و مکان بر عهده بخش صنعت گذاشته مستلزم تنظیم اولویت های اقتصادی کشور در سطح کلان برای حداقل دو دوره ده ساله است که اکنون منحصرأ به برنامه های مرتبط به ده سال اول اشاره می شود:

- ۱ توانمند نمودن انجمن مدیران صنایع برسم موتور سیاست سازی تحولات صنعتی که باید بخش خصوصی کشور را در اجراء برنامه های مرتبط با صنعتی نمودن کشور و تعالی تولید و ایجاد اشتغال یاری دهد.
- ۲ ایجاد مثلث اجرائی انجمن - اساتید دانشگاه - نمایندگان مجلس، بمنظور انجام همکاریهای لازم در راه وضع قوانین مفید بحال صنعت و مجری ساختن مصوباتی که سیاست های صنعتی نمودن کشور و ارتقاء تولید را یاری دهد.
- ۳ ایجاد نظامهای اعتباری مقتدر که بمنظور بهره جوئی از پس اندازهای ملی و بازار جهانی سرمایه که صنعت را در امر سرمایه گذاری یاری بخشد.
- ۴ قانونمند کردن نظام تصمیم گیری صنعتی در کشور
- ۵ همکاری با سازمان ملی بهره وری ایران، به امید کمک به ارتقاء تولیدات واحدهای صنعتی کشور.

۱. توانمند نمودن انجمن مدیران صنایع

سه سال قبل کتاب برنامه ریزی استراتژیک با هزینه اینجانب در ۳۰۰۰ نسخه ترجمه، چاپ و تقدیم انجمن شد، متعاقب آن مدیریت استراتژیک وسیله شرکتهای دولتی و بخش خصوصی در کشورمان با توفیقات فراوان روبرو شد و به همین سبب هیئت مدیره انجمن ملهم از تغییرات عمیق اقتصاد جهانی در دو دهه آخر قرن بیستم برآن شد که طی سمینار دوازده روزه در هتل شمشک (۱۵ تا ۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۹) بررسی های انجام شده توسط کارشناسان را بررسی و برنامه ریزی استراتژیک انجمن را چنانکه در صنعت و مطبوعات شماره ۷۶ اردیبهشت ماه ۱۳۷۹ آمده است نهائی نموده و به تصویب رساند.

در این برنامه ریزی چشم انداز - مأموریت - ارزش ها - اهداف کلان - استراتژی کلان - استراتژیهای عملیاتی و برنامه های عملیاتی مصوب گردیده است، از سوی هیئت مدیره هیاتی مسئول پیاده نمودن آن شده است.

بقاء انجمن مدیران بستگی به آن دارد که قائم بذات باشیم و بر پای خود بایستیم. همه ما اعضاء انجمن و بطور کلی انسان، محور همه امور است، باید بدانیم که میتوانیم به تمام اهداف و آرزوهای سازنده خود جامعه عمل ببوشانیم. انسان کوتاه اندیش، افسرده، توان سازندگی ندارد. امید، عشق به آینده، در هر جا ظهور کند آفرینندگی بدنبال دارد. فرد حقیر اندیش هرگز به جایی نمی رسد.

در برنامه ریزی استراتژیک هر قدر چشم انداز والاتر باشد مساعی و تلاش بیشتری از اعضاء میتوان توقع داشت. هر چند ستاره قطبی دست نیافتنی است، ولی همین ستاره، جهت بخش راه شب های تاریک دریانوردان است. لذا:

« چشم انداز ما صنعتگران نیز صنعتی نمودن کشور و دستیابی به اشتغال کامل است »

در تمامی بخش های برنامه ریزی استراتژیک انجمن، زیبایی و امیدهای تعالی بخش، نهفته است که تضمین کننده بی چون و چرای توانمند سازی و دستیابی به چشم انداز مقدسمان میباشد.

۲. ایجاد مثلث همکاری انجمن، اساتید دانشگاه، نمایندگان مجلس

با شروع کار مجلس ششم دوره جدیدی در تاریخ اقتصاد ایران بدنبال دوره های انقلاب، جنگ تحمیلی و بازسازی شروع شده است. مجلس ضمن کلان نگری و رعایت دائم مصالح ملی در زمینه های اجتماعی و سیاسی و صنعت و اقتصاد با مسائلی چون رکود - بیکاری - تورم و غیره روبروست که مسائل ما است، مجلس میتواند ضامن اجرایی تحقق برنامه های توسعه باشد. از سوئی دیگر دانشگاه تعلیم دهنده فرزندان ما است، فرزندان که ۱/۷ میلیون آن در دانشگاه ها به تحصیل اشتغال دارند، دانشگاهیان ایثارگر خیراندیش عالم، هرگز نمیتوانند نسبت به سرنوشت، شکوفائی و خلاقیت دست پرورده های خود بی تفاوت باشند. آیا ضروری نیست که ما همزمان خود در جبهه اقتصاد و صنعتی نمودن کشور و اشتغال را از بین این عزیزان برگزینیم؟

ما آرزو مندیم برای دستیابی به اهداف سازنده خود در موارد زیر در یک مثلث صنعت - دانشگاه - مجلس، تشریک مساعی نماییم.

- توجه به ضرورت صنعتی کردن کشور بعنوان کلید راه اندازی و توسعه کلیه بخشها
- توجه واقعی به نقش قانون در روابط صنعتی
- حمایت از اصلاح نظام مالیاتی کشور و متناسب سازی آن با نیازهای دولت و بخش های تولیدی
- دادن نقش به بخش خصوصی در ایجاد موسسات و سازمانهای گردآوری و تجهیز منابع مالی، هدایت آنها در فعالیت های مولد و مثمر ثمر تولیدی
- کمک به جهانی شدن صنایع از طریق ارتقاء کیفیت و قابل رقابت نمودن قیمت، تأمین نیازهای مالی صنعت از طریق بورس و صدور اوراق مشارکت و سایر روش ها
- معرفی نقش و رسالت بخش خصوصی در تولید و اشتغال
- عنایت موثر به ایجاد بهبود در محیط زیست
- توجه و عنایت همه جانبه به اشتغال زنان و بهره مندی هرچه بیشتر از نیمه دیگر قدرت موثر و فعال کشور
- عنایت به صنایع کوچک که با سرمایه گذاریهای محدود میتواند اشتغال زا بوده و به توسعه اقتصادی کمک نماید.
- یافتن پاسخ های علمی برای مشکلات فراروی صنعت
- تهیه اطلاعات و طرح هایی که به نحوی یاری دهنده تولید و اشتغال باشد.
- هدایت دولت در راستای مصلحت های صنعتی نمودن کشور از راه وضع قوانین و مقررات
- ایجاد بستر قانونی مناسب برای خصوصی سازی اقتصاد، انتقال مسئولیت های دولت به بخش خصوصی
- حمایت از ایجاد و گسترش روابط اقتصاد بین المللی و جهانی شدن
- برحذر داشتن از اقداماتی که علاقه طبیعی مردم به پس انداز را خدشه دار نماید
- بازنگری نظام آموزشی کشور از نظر محتوا، مدیریت، نیاز بهره وری و نقش در توسعه اقتصادی

۳. ایجاد نظامهای اعتباری مقتدر

مستقل از انتشار اوراق مشارکت و بهره مندی از پس اندازهای بیمه ها و صندوق های بازنشستگی و اضافه درآمدهای ارزی حاصله از فروش نفت که در بخش دوم مثلث همکاری قابل پیگیری است. از ایجاد همکاری بین انجمن مدیران صنایع و تشکل های صنعت ساختمان، تاکنون موفق گردیده ایم موسسه اعتباری کارآفرین را که تقریباً از اول سال جاری (۱۳۷۹) شروع بکار نمود با سرمایه سی میلیارد ریال بوجود آوریم که در این مدت کوتاه در کار خود بسیار موفق بوده و مورد مرحمت و حمایت بانک مرکزی نیز قرار گرفته، مقرر است در آتی ای نه چندان دور این موسسه بتواند کمک کار صنعت خصوصی باشد که اقلاً سرمایه آن ده برابر شود. در چنین حالتی میتوان با بازار بین المللی سرمایه ارتباط برقرار نمود و پس از مجاز شدن انجام معاملات ارزی برای سرمایه گذاری در امر صنعت از منابع بسیار وسیع

خارجی استفاده گردد.

ایجاد ارتباط با بازار سرمایه خارج از کشور در دست بررسی است که بی شک در صورت توفیق از این ممر میتوان بازوی موثری را برای انجام سرمایه گذاریهای صنعتی ایجاد نمود.

۴. قانونمند کردن نظام تصمیم گیری صنعتی در کشور

بعضاً دموکراسی را مترادف با مشارکت در تعیین سرنوشت میدانند و غرض از این تعبیر این است که این تصمیم گیران و مسئولانند که سرنوشت ما را مشخص می سازند و آنچه مشکل می آفریند تصمیماتی است که درباره ما ولی بدون حضورمان اتخاذ گردد که شمه ای از آن به تحریر در می آید:

نحوه وصول مالیات از صنعت - دولتی شدن بانکها - سیاست های پولی و مالی و چگونگی تخصیص اعتبارات - پیوستن یا نپیوستن به سازمان تجارت جهانی - کنترل قیمت ها - انحصارات دولتی - بخشنامه های خلق الساعه - وصول اختلاف نرخ ارز - وضع عوارض ۵۳ گانه - ایجاد برخی سرمایه گذاری ها و ...

آیا صنعتگران خصوصی در اتخاذ اینگونه تصمیمات نباید مشارکت داشته باشند؟ و منحصرأ باید از تبعات بعضاً نامساعد آن رنج برند و پیوسته نظاره گر پی آمدهای زیانبار آن باشند. صنعتگران کشورهای پیشرفته اکثراً بدون قیومیت دیگران سرنوشت صنعت کشورشان را تعیین می کنند و چنین پدیده ای در طول تاریخ صنعتی شدن به تدریج اتفاق افتاده و تکامل یافته است. تشکل های بسیار اولیه در امور فعالیت های صنعتی تعالی یافته اند و در نهایت، اتفاق و اتحاد آنان کنفدراسیون های صنعت را در کشورها بوجود آورده است که نمونه شاخص و موفق آن را در هند با یک سابقه ۱۱۰ ساله و در انگلستان با سوابقی بمراتب قدیمی تر میتوان یافت.

برای صنعتی نمودن کشور و حمایت از صنعتگر و جلب سرمایه گذاران در این راه تدوین قانون صنعت مطرح بود، که به سبب محدودیت منابع و قلت یاران مساعد و عدم دسترسی به نقدینگی این تصمیم جامه عمل نپوشید و بجای آن و به هزینه اینجانب طرح قانونمند کردن نظام تصمیم گیری صنعتی در ۳۵۲ صفحه تهیه شد.

اکنون بموازات تهیه طرح قانونمند کردن تصمیم گیری و ملهم از انجام سه ماموریت و سفر به هند و بهره گیری از آنچه در هند صورت پذیرفته، یکی از زیربنائی ترین ابزارهای تصمیم سازی صنعتی که تشکل کنفدراسیون صنعت میباشد (و در طرح اشاره رفته برسم یکی از ارکان آن نام برده شده است)، بعد از تهیه اساسنامه و تصویب وزارت محترم کشور با همکاری و قبول عضویت ۳۳ تشکل صنعتی در حال آغاز فعالیت رسمی میباشد.

اعلام موجودیت این نهاد صنعت سازی طی عریضی کوتاه با موافقت وزیر محترم صنایع در روز بزرگداشت صنعت در گردهمایی روز ۱۳۷۹/۴/۸ در نهاد ریاست جمهوری در محضر جناب آقای خاتمی رئیس جمهور محبوب و معظم وسیله اینجانب اعلام گردید.

تأسیس کنفدراسیون صنعت ایران که اتحاد و انسجام تمامی تشکل های صنعتی کشور را در پی دارد،

شروع پراقتداری برای تصمیم سازی در راه هدف مقدس صنعتی کردن کشور خواهد بود. بامید روزگاری که در مسیر صنعت و تولید، میهن عزیزمان به اشتغال کامل برسد و از طریق توسعه تولیدات، نیازمندیهای جامعه تامین گردد و صادرات محصولات صنعتی عملی شود و جامعه به رفاه برسد. این رسالت محتومی است که صنعت در پیش رو دارد و ما صنعتگران کشور باید همچنان بدان پای بند و وفادار بمانیم.

۵. همکاری با سازمان ملی بهره‌وری ایران با آرزوی ارتقاء تولید ناخالص ملی کشور

افزایش بهره‌وری عملی‌ترین راهی است که با وضع فعلی مالی کشورمان میتوان تولید ناخالص ملی را افزایش داد. شروع یک نهضت بهره‌وری و همکاری صمیمانه صنعتگران بخش خصوصی با کارشناسان عزیز و عالم سازمان ملی بهره‌وری میتواند به رشد موثر تولید ناخالص ملی کشورمان منتهی گردد. اشاعه فرهنگ بهره‌وری و سرمایه‌گذاری مالی و معنوی در این راه به سبب بسیار نازل بودن شاخص‌های بهره‌وری، میتواند تاثیرات شگرفی بر جای گذارد و تاثیر عظیمی را در درآمد ملی ایجاد نماید. بهره‌وری در رشد اقتصادی تاثیر بسزائی دارد توسعه اقتصادی با روش ترکیبی، استفاده از ظرفیت‌های جدید بهره‌وری اقدامی مفید و اثرساز است.

بهره‌وری کل عوامل، از طریق ارتقاء تکنولوژی - بهبود کیفیت نیروی کار نیز حاصل میشود. در دهه‌های اخیر سهم بهره‌وری کل عوامل در رشد و تولید ناخالص داخلی در ایران محاسبه نشده است. تحلیل بر بررسی تطبیقی کشورهای آسیائی عضو، در دوره ۱۳۶۵-۱۳۷۶ نشانگر آن است که شاخص‌های متناظر بهره‌وری اختلاف فاحش دارند و این تفاوت را شاید بتوان به ویژگی‌های نظام اقتصاد ایران مرتبط دانست.

عدم توجه مدیران به فرهنگ کارساز بهره‌وری باید چاره‌سازی شود.

در کشورهای سنگاپور، هند، تایلند، مالزی برای رشد اقتصادی تعریف شده خود سهمی را در بهره‌وری تعریف کرده‌اند که حتی ۳۰٪ تا ۵۰٪ در رشد اقتصاد ملی برای بهره‌وری سهم قائل شده‌اند. لذا میتوانیم بدون سرمایه‌گذاری‌های بزرگ از طریق ارتقاء فرهنگ بهره‌وری تاثیرات شگرفی را در توسعه اقتصادی کشور سبب گردیم.

نهایتاً همکاری‌های ما با اهداف اجرایی ثمر بخش سازمان ملی بهره‌وری میتواند به سود توسعه اقتصاد ملی و ایجاد درآمدهای تازه برای صنعتی کردن کشور باشد.